

Huvudman

Västerviks kommun
vasterviks.kommun@vastervik.se

Beslut

Datum 2025-10-10

Dnr SI 2025:5789

Sida **1 (9)**

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Loftahammars skola i Västerviks kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Västerviks kommun att senast den **20 januari 2026** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande undervisning i svenska som andraspråk, extra studietid och särskilt stöd i enlighet med beslutat åtgärdsprogram (p. 2-4 nedan). De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Västerviks kommun att senast den **19 augusti 2026** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande undervisning av behöriga och legitimerade lärare (p. 1 nedan). De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Västerviks kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Västerviks kommun ska vidta följande åtgärder

Undervisning av legitimerade och behöriga lärare

1. Se till att undervisningen i så stor utsträckning som möjligt bedrivs av lärare som är legitimerade och behöriga för den undervisning de bedriver. Detta gäller exempelvis i naturorienterande och samhällsorienterande ämnen i mellanstadiet. Huvudmannen ska i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder inkomma med en förteckning över undervisande personal på skolenheten där det framgår lärarnas legitimation och behörigheter samt vilka ämnen och årskurser som lärarna bedriver undervisning i. (2 kap. 13 och 18 §§ skollagen)

Undervisning i svenska som andraspråk

2. Se till att elever som bedöms ha behov av undervisning i ämnet svenska som andraspråk ges det. Av huvudmannens redovisning ska det framgå hur många elever som bedömts ha behov av undervisning i ämnet svenska som andraspråk och en beskrivning av hur undervisningen i ämnet organiseras vid skolenheten. (2 kap. 10 § skollagen och 5. Kap 14–15 §§ skolförordningen)

Extra studietid

3. Se till att samtliga elever i årskurs 4–6 erbjuds att frivilligt delta i extra studietid i en omfattning om minst två timmar per vecka. Den extra studietiden ska anordnas under eller i direkt anslutning till skoldagen. Av huvudmannens redovisning ska det framgå när den extra studietiden anordnas. (10 kap. 5 a § skollagen)

Särskilt stöd i enlighet med beslutat åtgärdsprogram

4. Se till att särskilt stöd ges i enlighet med elevers beslutade åtgärdsprogram. Huvudmannen ska i samband med redovisningen inkomma med de tre senast beslutade åtgärdsprogrammen (om sådana finns) samt en redogörelse över hur eleverna ges det särskilda stöd som framgår av åtgärdsprogrammen. (3 kap. 9–10 §§ skollagen)

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser extra anpassningar och anmälan till rektorn för utredning om behov av särskilt stöd.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2025:5789) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys våren 2025 inlett en tillsyn av Loftahammars skola i Västerviks kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Loftahammars skola följer gällande bestämmelser om undervisning av legitimerade och behöriga lärare, undervisning i svenska som andraspråk,

extra studietid, extra anpassningar och anmälan till rektorn för utredning om behov av särskilt stöd samt om särskilt stöd ges i enlighet med en elevs beslutade åtgärdsprogram.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 10–11 september 2025. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat samtliga aktiva åtgärdsprogram. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Eleverna ges undervisning av legitimerade och behöriga lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av ingiven lärarförteckningen framgår att tjänstefördelningen på skolenheten utgår från ett så kallat klasslärarsystem vilket innebär att en lärare undervisar eleverna i en klass i merparten av ämnena. Det framkommer även av lärarförteckningen att lärare undervisar i ämnen som de saknar behörighet i. Detta gäller exempelvis ämnet idrott och hälsa och de natur- och samhällsorienterande ämnen på mellanstadiet. Av dokumentationen framgår vidare att det är möjligt att med befintliga lärare på skolenheten ändra tjänstefördelningen så att eleverna i större utsträckning undervisas av lärare som är legitimerade och behöriga i dessa ämnen.

I intervju med lärare framkommer att tjänstefördelningen baseras på önskemål från lärarna samt att dessa önskemål till stor del tillgodoses av rektorn. Exempelvis framkommer att en lärare undervisar i ämnen där läraren saknar behörighet och att läraren önskat att inte undervisa i ett ämne som läraren är behörig i, vilket rektorn tillgodosett.

I intervju med rektorn framkommer att tjänstefördelningen på skolenheten utgår från lärares önskemål samt om rektorn bedömer läraren som lämplig att undervisa i en viss årskurs. I en årskurs utgår tjänstefördelningen

utifrån lärarens erfarenheter i att genomföra de nationella proven och betygssättning. Vidare framkommer att rektorn inte säkerställer att elever i så stor utsträckning som möjligt undervisas av lärare som är behöriga för den undervisning de bedriver då rektorn bedömt att det är schematekniskt svårt och att förändringar skulle orsaka krockar i schemat som påverkar flera klasser. I intervju framkommer även att fler elever skulle kunna ges undervisning av behöriga lärare i samhälls- och naturorienterande ämnen i årskurserna 4–6. Rektorn uppger att lärarnas önskemål och dialog med lärarna påverkar tjänstefördelningen.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen (2 kap. 13 § skollagen).

Av skollagen framgår vidare att om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna eller barnen, får en annan lärare eller förskollärare bedriva undervisningen. En sådan lärare eller förskollärare ska

1. vara lämplig att bedriva undervisningen, och
2. i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. (2 kap. 18 § skollagen)

Av förarbetena till skollagen framgår att alla elever och barn har rätt till undervisning av god kvalitet och undervisningen ska därför i första hand skötas av lärare och förskollärare som har en utbildning för den undervisning de bedriver. (prop. 2009/10:165 s. 269 och 652)

I förarbetena betonas vidare att läraren är den enskilt viktigaste faktorn för elevernas resultat. Studier visar att lärares ämneskompetens och didaktiska kompetens är avgörande för att eleverna ska nå goda resultat. Det är därför problematiskt att en stor del av undervisningen i det svenska skolväsendet bedrivs av personer som saknar utbildning för den undervisning de bedriver, helt eller delvis. Utöver de generella lärarkompetenserna ska lärare också ha en specifik kompetens för olika skolformer, verksamheter, årskurser och ämnen. Det är nödvändigt eftersom barn, ungdomar och vuxna i olika åldrar och på olika utbildningsnivåer kräver olika slag av undervisning. För att utbildningen och undervisningen ska hålla hög kvalitet ska huvudmännen använda lärares kompetens på rätt sätt i undervisningen. Rektorn som leder och samordnar det pedagogiska arbetet inom sitt verksamhetsområde, har ansvar för att planera verksamheten på ett sådant sätt att lärare och förskollärare används för sådan undervisning

som läraren eller förskolläraren har utbildning för. (prop. 2009/10:165 s. 261 f.)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att skolenheten brister i att erbjuda eleverna en undervisning som bedrivs av legitimerade och behöriga lärare. Tillsynen visar att organiseringen av utbildningen inte utgår från författningarnas krav på att undervisningen ska bedrivas av legitimerade och behöriga lärare. Tillsynen visar även att eleverna skulle få undervisning av behöriga lärare i fler ämnen om undervisningen i högre grad organiserades utifrån lärarnas behörigheter.

Undervisning i svenska som andraspråk

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med lärare och rektorn framgår att det inte förekommer någon undervisning i ämnet svenska som andraspråk på skolenheten men att det finns minst en elev med ett annat modersmål än svenska och som har behov av det. I kompletterande svar från rektorn framkommer att rektorn fattat beslut att eleven ska ges undervisning i svenska som andraspråk.

I intervju med rektorn framkommer att anledning till att undervisning i svenska som andraspråk inte erbjuds är att det inte finns någon behörig lärare som kan bedriva undervisning i ämnet. Eleven erbjuds i stället mer stöd från lärare i samband med ordinarie undervisning i ämnet svenska.

Rättslig reglering

Av skolförordningen framgår att undervisning i svenska som andraspråk ska, om det behövs, anordnas för:

1. elever som har ett annat språk än svenska som modersmål,
2. elever som har svenska som modersmål och som har tagits in från skolor i utlandet, och
3. invandrarelever som har svenska som huvudsakligt umgängesspråk med en vårdnadshavare.

Rektorn beslutar om undervisning i svenska som andraspråk för en elev. (5 kap. 14 § skolförordningen)

Av skolförordningen framgår vidare att undervisning i svenska som andraspråk ersätter undervisning i svenska. (5 kap. 15 § skolförordningen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns minst en elev på skolenheten som är i behov av undervisning i svenska som andraspråk men som inte får undervisning i ämnet. Tillsynen visar att eleven har beslut om undervisning i svenska som andraspråk men att skolan inte bedriver undervisning i ämnet. Att inte erbjuda undervisning i ämnet, trots att behovet finns och att rektorn beslutat om sådan undervisning, är inte förenligt med författningarnas krav.

Extra studietid**Omständigheter som ligger till grund för bedömningen**

Av intervjuer med lärare och rektorn framgår att elever på skolenheten inte erbjuds att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid. I intervju med rektorn framkommer att det inte finns personal som kan bemanna den extra studietiden samt att elever som åker skolskjuts inte har möjlighet att delta.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att elever i årskurs 4–9 ska erbjudas att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid. Erbjudandet ska omfatta minst två timmar per vecka. Undervisningen ska anordnas under eller i direkt anslutning till skoldagen vid den skolenhet eleven tillhör. Extra studietid ska inte räknas in i den minsta totala undervisningstiden enligt 10 kap. 5 §. (10 kap. 5 a § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att skolenheten brister i att erbjuda eleverna i årskurs 4-6 att frivilligt delta i extra studietid om minst två timmar per vecka. Tillsynen visar att extra studietid inte anordnas på skolenheten. Att skolenheten inte erbjuder extra studietid i den omfattning som skollagen kräver innebär att eleverna på skolenheten inte ges samma möjligheter som elever på andra skolor att utifrån sina egna förutsättningar nå så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Särskilt stöd i enlighet med beslutat åtgärdsprogram**Omständigheter som ligger till grund för bedömningen**

I intervju med lärare framkommer att alla åtgärder som framgår av beslutade åtgärdsprogram inte kan ges på grund av personalbrist och

bristande resurser. Även i intervju med rektorn framkommer att så är fallet. Orsaken är enligt rektorn personalbrist. I intervjun framkommer vidare att klassläraren är ansvarig för åtgärderna i åtgärdsprogrammet och att läraren gör vad hen kan för att tillgodose det dokumenterade stödbehovet, men att stödbehovet inte tillgodoses fullt ut enligt åtgärdsprogrammet.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. (3 kap. 9 § skollagen)

Av skollagen framgår att för en elev i grundskolan ska det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas (3 kap. 10 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det föreligger brist i skolans arbete med åtgärdsprogram. Av tillsynen framgår att elever inte ges det särskilda stöd de har rätt till enligt deras beslutade åtgärdsprogram. Tillsynen visar att det finns fall där rektorn har beslutat inom ramen för ett åtgärdsprogram att ge särskilt stöd men att detta inte görs. Av skollagen framgår att en elev ska ges det särskilda stöd på det sätt eller i den omfattning som behövs för att eleven ska ges möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppfyllas. Att beslutade åtgärder i ett åtgärdsprogram inte ges är därför inte förenligt med skollagens krav.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Västerviks kommuns verksamhet vid Loftahammars skola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller undervisning av behöriga och legitimerade lärare, undervisning i svenska som andraspråk, extra studietid och särskilt stöd i enlighet med beslutat åtgärdsprogram. Det finns därför skäl att förelägga Västerviks kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Extra anpassningar och anmälan till rektorn för utredning om behov av särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Extra anpassningar

Av intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn framgår att elever som lärare befarar inte kommer uppnå kriterierna för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas eller betygskriterier ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. I intervju ger lärarna exempel på extra anpassningar såsom klassrumsplacering, lästräning tillsammans med specialpedagog, tillgång till skärmar och hörselkåpor samt olika digitala hjälpmedel.

Anmälan till rektorn för utredning om behov av särskilt stöd

Av dokumentstudier samt intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn framkommer att samtliga elever som befaras inte uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, anmäls till rektorn för utredning om behov av särskilt stöd.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. (3 kap. 5 § skollagen)

Av skollagen framgår vidare att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas

till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 7 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Tobias Thorén

Beslutsfattare
Signerat av: Tobias Thorén

X Caroline Göth

Föredragande
Signerat av: Caroline Göth